

2014. február

imborá

kíváncsi diákok lapja

Cimbirodalom
Balázs Imre József versei
a 4. oldalon

Laterna magica Irodalmi pályázat

II. forduló

Kedves Cimboráim!

Idei pályázatunk második körében minden érdeklődőtől kérünk szépen egy max. 5000 leütésből álló egyéni szövegértelmezést a

Kispál és a Borz

 együttes

Emese

 című számának dalszövegéről

(a szöveget megtaláljátok a világhálón, a dalt a Youtube-on).

Emellett – természetesen – várunk minden egyéb, közlésre, véleményezésre beküldött munkát, egyéni alkotást, ami a rovat szempontjából hasznosnak bizonyul.

Munkáitokat, kérdéseiteket a megszokott e-mail címre küldhetitek:

farkaswellmann@gmail.com

Jó játékot, nagy munkakedvet kíván mindenkinek
öreg cimborátok, Farkas Wellmann Endre

Beküldési határidő: 2014. március 30.

Nyeremények:

ÉRTÉKES KÖNYVCSOMAGOK!

CIMBORA – 2014. február, XXV. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimborá árát a Cimborá Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Cant IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimborá,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Bogdán László, Csillag István, Forrai Tibor,
Keszeg Ágnes, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Vetró Bodoni Barnabás

A borítón Vetró Bodoni Barnabás illusztrációja.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimborá Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimborá szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055, Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com
Web: www.cimborá.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

RMDSZ KOMUNITAS
ALAPÍTVÁNY
TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A KOMUNITAS ALAPÍTVÁNY

MM
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Cimbirodalom

BALÁZS IMRE JÓZSEF

- Ballagási vers** 4. oldal
Kórus 4. oldal

BARCSAY ANDREA KRISZTINA

- Gömbkövek birodalma** - 2. rész 5. oldal

A gyermekkor évszázadai

SZŐCS IMRE rovata

Egy „kaméleon-író” zsenge éve:

- Romain Gary** 7. oldal

Mesés kalandok

KESZEG VILMOS rovata

- Tar Lőrinc utazása a purgatóriumban** 9. oldal

EDŐságek

GERGELY EDŐ rovata

- Trizofrénia** 12. oldal

A kalodától a simogatásig

ZAYZON ÁGNES rovata

Az antik görögöknél - 2. rész:

- Athén 13. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

Már tudom, hogy mi leszek, ha nagy leszek!

- A Szín-téren: Sofie Knijff, fotográfus* 16. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

- Négy évszázad szobabelsői** 18. oldal

Bútorművészet a 17. századtól

- napjainkig** 19. oldal

- Pályázati kérdések** 23. oldal

Ti írtátok

A Laterna magica rovat pályázatának nyertesei 1.

- Kassay Sára: *Az én időm* 25. oldal

G-kulcs

MÜLLER HENRIETTA rovata

Yonderboi: a magyarok

- szellem-zenelovasa** 26. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

- Hargitafürdői gyógykalandozás** 27. oldal

Pad alatt

- Micsoda iskolák! 2.** 28. oldal

- Cimbi naplója** 29. oldal

- Keresztrejtvény** 30. oldal

- Pályázati szelvény** 30. oldal

- Cimbi képtára** 31. oldal

BALÁZS IMRE JÓZSEF

Ballagási vers

Míg tizórait ittam-ettem,
emlékeket gyűjtöttem.
Míg verseket tanultam itt,
megsejtettem valamit.
Míg rajzaimat rajzoltam,
színeik közt ott voltam.
Míg halkan énekeltem,
hangokkal beteltem.

*

Ha körülnézek, évszakokat látok,
jönnek sorban, hűséges barátok.
Én nyár leszek, azt rajzoló magamnak,
báránnyelű-koszorút a napnak,
búcsúzó madárrajt az ősznek,
golyákat, kik aztán visszajönnek,
téli hómezőt, ahol nyomunk marad,
tavaszt és virágot termő gomblyukat.

*

Mint amikor telefonban elköszönsz: Heló,
köszönni rossz kicsit, s köszönni jó.
Ha érzed azt, hogy egész jól dumáltál,
folytatódni fog, amire vágytál.
Ha összegyűjtesz minden apró holmit,
tedd el őket, hadd mondják, hogy jó itt,
a felcímkézett, fém emlékdobozban,
kulcsra zártan s szőnyegre pakoltan.

*

Mi rímelhet leginkább a ballagásra?
Talán a közönség felszipogó hallgatása?
Vagy egy aktatáska, melyben ott lapul az akta,
Hogy a ballagó a szerepét belakta?
A ballagástól leszünk ballagók?
A hallgatástól vagyunk hallgatók?
Ha rohannánk, a fékek lefékeznek.
A kik ballagnak, többször megérkeznek.

Vetró Bodoni Barnabás illusztrációi

Kórus

Az lehet csak énekes,
Kinek a hátitáskája méretes,
És elfér benne az összes kotta,
Mappában vagy összehajtogatva.

A kórus tagja csak az lehet,
Aki ismer minden éneket,
És amit nem ismer, letölti gyorsan,
S azt hallgatja folyton a fülhallgatóban.

Az lehet csak kórusmenedzser,
Aki tisztában van az emberekkel,
S ha többállomásos turnét szervez,
Mindent a Facebook-jára feltesz.
Együtt énekel az énekekkel,
S jól gazdálkodik a bevételekkel.

BARCSAY ANDREA KRISZTINA

Gömbkövek birodalma

(részlet, 2. rész)

Elszaladt ez a hét is, és Panniék visszatértek a nyaralásból. Pali már alig győzte kivárni, hogy szokásos kiruccanásukra induljanak a patak partjára, így már útközben mesélni kezdett a lánynak a titokzatos aggasztánról, aki azóta sem jelent meg horgászni. Miután a napbarnított kislányt örömmel, nagy farkcsóválással üdvözölte, Mackó előre-hátra szaladgált, vidáman csaholva a nyomukban.

– És azt mondod, hogy többet nem láttad? És a háznál sem találtál senkit? – hunyorgott a kislány a napban.

Pali buzgón bólogatott.

– Azt hiszem, vissza kéne menni a házhoz – mondták egyszerre, és elnevettek magukat.

– Szerinted is?

– Igen, hiszen másképp soha nem fogunk kideríteni semmit.

A fiú meglepve nézett rá, mindig váratlanul érte Panni éles esze, aki mintha minden alkalommal tudná a helyes választ. Az iskolában ki nem állhatta az ilyen strébereket, de Panniban volt valami különös.

– Lássuk csak, mit tudunk eddig? – kezdte el a kislány.

– Hát, hogy a kövek nőnek, te mondtad, és a sárkány legendáját...

– De az csak dajkamese... Viszont itt van a horgászó öregember, aki szerint a kövek bizonyos napokon megszólalnak, és ...

– Igen, de ki ez az ember? Hol lakik, ha nem abban a házban? Hát ez az, és miért mesélte el neked mindezt?

Elhatározásukat tett is követte, még azon a napon az Akáczos utcai ház felé indultak.

– Másszunk át! – javasolta Panni.

A fiú meghökkent, de nem akart gyávának tűnni a lány előtt, így máris nekirugaszkodott a kerítésnek, amelyen percek alatt átvették magukat, a kutya sem kérte magát, úgyesen átgyömöszölődött alatta.

– Menjünk be, nyisd meg az ajtót – suttogta a kislány, s maga sem tudta, miért fogta suttogóra a hangját, bizonyára elfogódottságból, hiszen vele sem fordult még elő, hogy idegen emberek házába hívatlanul besétáljon. Máskor talán eszébe sem jutott volna ilyesmi. De a hely varázsa és a gömbköveket körüllegő rejtély ilyen készleteket váltott ki belőle: merész tettekre sarkallta.

Palit sem kellett nagyon biztatni, mert Mackó már ott szaglászott a bejáratnál, és mancsával finoman belökte az ajtót, amely résnyire nyitva volt. Ezt a fiú is csak most vette észre:

– Nyitva van – súgta, és Panni izalmában bólintott, mert nem bírt megszólalni.

Pali óvatosan benyitott: – Hahó – próbálkozott halkán, de ahogy a kutyát követve beljebb léptek, nyilvánvalóvá vált, hogy itt senki sem lakik.

(...)

A legnagyobb ámulatukra egy könyvet tartottak a kezükben, egy nagyon régi, fémkapcsos könyvet, amit valaki gondosan a keresztgerendák mögé rejtett el.

– Mi lehet ez?

Izgatottan próbálták kinyitni, és csakhamar ráleltek a kapcsos zárat nyitó gombra, amit némi próbálkozás után végül sikerült felpattintani: szétesett, megfakult könyv feküdt előttük.

– Hűűű, ez nagyon öreg lehet – hajoltak fölé. Pali megpróbálta kibetűzni az írást.

– Vigyük inkább le – indítványozta a kislány –, itt úgyis túl sötét van.

Így is tettek.

– Mackó, gyere – biztatta a kutyát, aki ellentétben velük igen érdekes helynek találta a sötét, poros padlást.

– Ősrégi! – forgatták lenn az időtől megsárgult lapokat, miután egy kicsit leporolták.

– Te, ez még annál is ősbibb lehet, mint gondoltuk! – toldotta meg Panni, miközben nem hitt a szemének, a helyenként elmosódott sorokat, ábrákat csodálva.

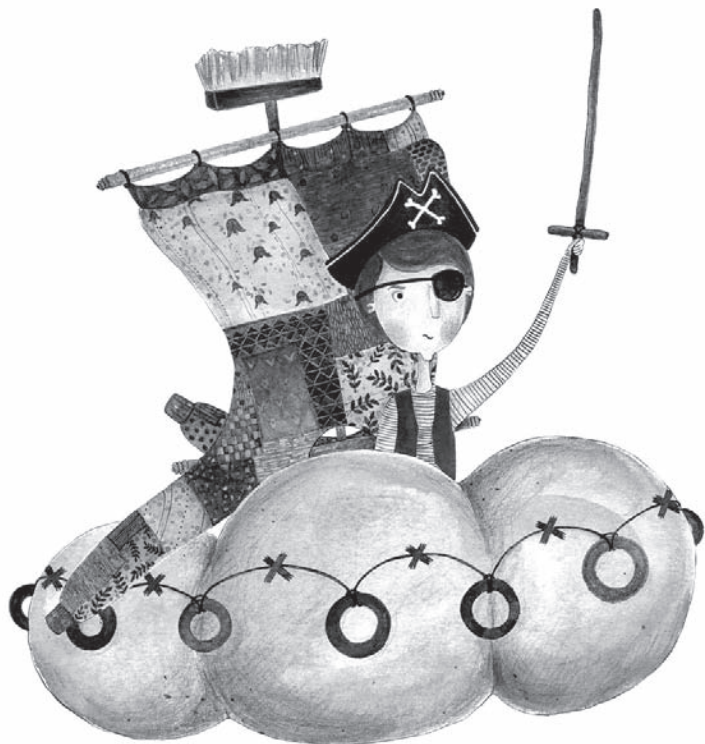
– Nézd csak, egy sárkány van a tetején! – mutatta Pali, majd izgatottan továbblapoztak. Sajnos, sok oldal hiányzott, elveszett már belőle, és több helyen az írás is olvashatatlanná vált. Megpróbálták kisilabizálni a szöveget, a konyha padlóján ülve. Ez eléggé nehezen ment, mert sok, számukra ismeretlen jelbe ütköztek, és ahol sikerült kiolvasni, ott is értelmezési nehézségeik támadtak, olyan régies nyelvezet volt.

– Talán még ezer éves is lehet! – vélte Pali.

– Ugyan már – mondta fölényesen a lány, akinek a mamája régész –, hát akkoriban nem is papírra írtak!

– Nézd csak – szolt pár perc múlva barátja –, ez a sárkányról szól:

De az legenda valójában nem imígyen szóla, hanem hogy az köveinkről a tudás másmilyen vala.

Az kövek lelkes állattá változának vala ama jeles napon.

Pali hihetetlen izgalomban majd leejtette a könyvet.

– Ez az, biztos ezt akarta elmesélni az öregember! Ez a mi sárkányunkról szól! Tehát azért szólalnak meg a kövek, mert állatokká változnak!

Panni felhúzta a szemöldökét:

– Hmm, és az állatok mióta tudnak beszélni? – közben akaratlanul Mackó csillogó szemű pofájába bámult, „aki” melléjük könyökölve szaglászta a könyvet. A kutya félrehajtott fejjel figyelte a kislányt.

– Bár a mesében minden lehetséges, és ez egy olyan izé, mese, mint amit nagymama mondott a sárkánnyal... – tette hozzá bizonytalanul.

– És ha igaz, hogy a kövek nőnek, akkor beszélhetnek is! Hiszen te erősködtél, hogy így van! – csapott le rá a fiú.

– Igen, ez igaz – heveskedett Panni, és megrázta szorosan font copfjait –, hiszen a mama is mesélte, és itt mindenki így tudja a faluban.

– Nahát, ha a nagymamád ezt mondja, ez az apó is végül is hasonlót mondott, nem? Hátha az igaz, amit ti meséltek, akkor végül is ez is igaz lehet. Hiszen ő is itt élt, itt lakott mindig.

A lány erre már igazat kellett adjon neki, visszaült és látott rajta, hogy valamin erősen gondolkodik:

– Igen, de hová tűnt a bácsi?

– Nem tudom – töprengett Pali, hiszen napok óta ő is ezen gondolkozott, – de legalább megtaláltuk a könyvet.

– Igen, ez is valami – felelte Panni, majd felállt, leporolta a szoknyáját. – Menjünk – mondta határozottan.

– Jó, de hová? – értetlenkedett a fiú.

– Hát még rengeteg dolgunk van! – számolta ujjain a lány. – Meg kell fejtsük a könyvet, ez nagyon fontos, és meg kell találnunk azt a helyet is, ahol a kövek megszólalnak.

– Na persze, meg kell fejtsük a könyvet, mi sem könnyebb... – dohogott Pali magában. Még a nyárára feladott háziolvasmánnyal is meggyúlt a baja, sehogy nem haladt a feladott kötelezőkkel. És most, egyik percről a másikra egy régi, szinte olvashatatlan és számukra ismeretlen írásjeleket is tartalmazó szöveget fognak megfejteni.

– Először is biztonságos helyre kell rejteni. Itt nem maradhat – mondta a lány. Ebben egyet is értettek.

– Rejtsük el nálam egyelőre – javasolta Panni –, az én szüleim csak hétvégén jönnek, és a nagyi szinte soha nem megy fel a padlásra. Tudom is hol, van egy régi, nagy láda fenn a padláson, tele régi fényképekkel és iratokkal, az pont jó lenne. – Ne félj – pillantott a fiúra –, nem olyan hely, mint ahol találtuk.

– Jó, rendben, legyen – bólintott amaz, jobb ötlete úgysem volt hirtelenjében.

Pali édesapja minden reggel a városba ment dolgozni, az édesanyja pedig nyárára szintén kiköltözött. Édesapja, mielőtt ideköltöztek, hosszú évekig a Vashámornál dolgozott. Most kutatómérnökként helyezkedett el.

Édesanyjának egy kis régiségkereskedése volt. A szép és régi tárgyak szeretetét otthonról hozta, és szabad idejében maga is festegetett. Idős nagynénjétől örökölt sok antik tárgyat, bútorokat, vázakat, festményeket. Így történt, hogy antikváriumos barátjával közösen nyitottak egy régiségboltot, ami eléggé sikeres volt.

– Bár a beszélő köveknél ez az átváltozós történet sem hihetlenebb – állapította meg, mialatt lassan kiértek a főútra, ahol a nap olyan perzselően tűzött, hogy szinte égett lábuk alatt az itt-ott megolvadt aszfalt.

Elbúcsúztak, és Pali a lihegő kutyájával hazafelé indult, de annyira elmerült a legutóbbi napok eseményeinek boncolgatásában, hogy nem is vette észre, amikor a kapujuk elé ért. Csak az édesanyja hangja térítette magához: – Épp jókor jössz, mert kész az ebéd!

Pannika pedig szinte futva tette meg az utat hazáig, drága kincsként hurcolva a talált könyvet.

(folytatjuk)

Egy „kaméleon-író” zsenge évei: Romain Gary

Egy igazi kópé gyermekora kerül terítékre ezúttal. **Romain Gary** (eredeti nevén Roman Kacew, született 1914-ben Vilniusban, meghalt 1980-ban Párizsban) litvániai zsidó származású francia író olyan humoros könyveket írt, mint Karinthy Frigyes és Rejtő Jenő, sziporkázó humora mögött azonban mély keserűség, tragikum, az ember sorsáért való aggodás rejtőzik. Életútja eleve egy fordultatos regényhez hasonlít, így nem csoda, hogy regényes formában írta meg saját gyermekkorát. **A virradat ígérete** című önéletrajzát egyik legsikerültebb alkotásának tekinti a kritika, ennek ellenére magyarul csak 2012 óta olvasható. Legsikeresebb regényei, a **Lady L.** és az Émile Ajar álnéven publikált **Elöttem az élet**, amelyből sikeres filmet is forgattak azonos címmel, már sokkal ismerősebbek a magyar olvasóközönség számára. Apro-pó Émile Ajar. Nem hiába neveztem nagy kópénak Gary-t. Ő volt az egyetlen francia író, aki kétszer is elnyerte a nagyon rangos Goncourt-díjat, amelyet elvileg egy személynek csak

egyszer ítélhetnek oda. Ezt a díjat viszont Romain Gary és Émile Ajar is megkapta, és csak halála (haláluk) után derült ki teljes bizonyossággal, hogy a két személy valójában egy és ugyanaz.

Szeretett tehát (és tudott) misztifikálni, játszani étellel és irodalommal. Nemhiába adta egyik életrajzírója ezt a címet könyvének: **Romain Gary, a kaméleon**. Éppen ezért önéletrajza is részben irodalmi játéknak tekinthető, amelyet eleinte hiteles dokumentumként kezeltek a hiszékeny irodalomtörténészek, azonban idővel kiderült róla, hogy önéletrajzi regényként olvasni szerencsésebb. Az író nem hazudik benne, de gyakran füllent. Az igazat azonban soha nem téveszti szem elől. Szóllósy Klára az anyai szeretet krónikájának nevezi a könyvet, de tegyük hozzá, hogy rendkívül ironikus és önironikus krónika ez, amelyben az anyai rajongás egyes „túlkapásait” is kíméletlen humorral meséli el a szerző.

(...) Anyám megjött a behavazott városban tett túrájáról, betette a szoba sarkába a kalapdobozokat, leült, cigarettára gyújtott, és ragyogó mosollyal nézett engem.

- Mi van, mama?
- Semmi, gyere, csókolj meg.

Megcsókoltam. Hideg volt az arca. Magához ölelt, és vállam fölött elrévedt a tündöklő messzeségbe. Aztán pedig azt mondta:

- Francia nagykövet leszel.

Fogalmam sem volt, hogy az micsoda, de rábólintottam. Nyolcévesen már szilárd volt bennem az elhatározás: minden óhaját teljesíteni fogom.

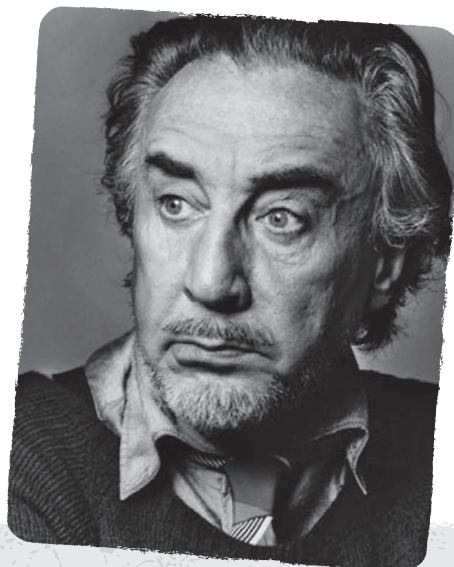
- Rendszerben van – mondtam könnyedén. (...)

Anyám minden lakásba becsöngetett, bedörömbölt, és kicsődítette az összes lakót. Volt egy kis szitkozódás és kölcsönös szidalmazás, anyám ebben vitathatatlanul fölénybe

került, aztán odahúzott magához, rám mutatott, és olyan büszke és fényes hangon, amelynek a dallama még most is fülemben cseng, szónoklatot tartott.

- Maguk kis tetű burzsujok! – szólította meg a gyülekezetet. - Nem tudják, ki áll itt maguk előtt. A fiam francia követ lesz, a Becsületrend lovagja, nagy drámaíró, Ibsen, Gabriele d'Annunzio. (...)

A „tetű burzsujok” harsány hahotára fakadtak. Még most is pirulok a szégyentől, most, hogy ezeket a sorokat írom. Hallom a gúnyos röhögést, és megjelennek előttem azok a gyűlölködő, megvető arcok; látom őket, de nem érzek indulatot irántuk, hiszen csak egyszerűen emberi arcok, nincs bennük semmi különös. (...)

Anyám felvetett fejfel állt a fergetegben, átölelte a vállamat. Nyoma se látszott rajta zavarnak, megszégyenülésnek. *Tudta.*

A rá következő hetekben nem volt valami kellemes az életem. Bár még csak nyolcéves voltam, igen fejlett volt bennem a nevetségesség érzete, nem kis részben anyám miatt, természetesen. Aztán fokozatosan hozzászoktam. Lassan-lassan megtanultam, hogy egy csöppet se jöjjen zavarba, ha közönség előtt lecsúszik rólam a nadrág. Ez is része minden jóakarátú ember nevelődésének. (...)

Hanem az alatt a néhány perc alatt, míg ott álltunk a lépcsőházban a gúnyos megjegyzések és szidalmak záporában, a mellkasom ketreccé változott át, és egy halálra rémült, szégyentől ajzott vad próbált kitörni belőle.

Az udvaron hasábfát tároltak, és a rakás közepén volt a kedvenc búvóhelyem; tökéletes biztonságban éreztem magam, ha nagy ügyesen sikerült befurakodnom a két emelet magas hasábhegy belsejébe, ahol nedves, jó szagú falak vettek körül. Hosszú órákat töltöttem ott kedvenc játékaimmel játszadozva, salaktalan boldogságban, elérhetetlenül. A szülők megtiltották a gyerekeknek, hogy közel menjenek a veszélyesen ingatag építményhez; elég lett volna, hogy valaki kihúzzon vagy meglökjön egy hasábot, és az egész rakás leomlik, maga alá temeti az embert. Idő jártával egyre ügyesebben közlekedtem a szűk folyosókban, egyeduralkodó lettem, otthon éreztem magam a bármikor lavinával fenyegető titkos birodalomban. Egy-egy fahasáb áthelyezésével járatokat, tárnákat, rejtett odúkat hoztam létre, a kintitől elütő biztonságos és baráti világot, ahová besurrantam, mint egy menyét, és hosszan elidőztem, nem törődve a nadrágomat átnedvesítő és hátamra dermedő nyirokkal. Pontosan tudtam, melyik hasábot kell elmozdítani, hogy folyosót nyissak magamnak, és mindent gondosan visszahelyeztem magam mögött, hogy így is erősítem elérhetetlenségem tudatát.

Az udvarra futottam aznap este is, mihelyt megtehettem, vagyis amikor már nem lehetett az a látszat, hogy magára hagyom anyámat az ellenséggel szemben; a végsőkig kitartottunk, mi hagytuk el utoljára a harcteret.

Néhány gyakorlott mozdulattal feltártam magam előtt és bezártam magam mögött az ismerős folyosókat, és máris az építmény szívében voltam, fejem fölött öt-hat méter vastag mennyezettel, és ott, a védelmező páncélzattal körülvéve, ahol biztos lehettem benne, hogy senki sem lát, kitört belőlem a sírás. Sokáig sírtam. Azután szemügyre vettem a fölöttem és köröttem lévő hasábot, kiválasztottam, melyiket kell elmozdítani, hogy rám omoljon az erődítmény, és megszabaduljak ettől az élettől. Egyenként

hálásan megsimogattam a fahasábot. Emlékszem baráti és megnyugtató tapintásukra, arra, hogy szipogtam még, de nagy nyugalom árasztott el a gondolatra, hogy örökre vége a megaláztatásnak és boldogtalanságnak. Csak neki kell feszülni a falnak, úgy kirúgni a megfelelő hasábot.

Felkészültem.

Hirtelen eszembe jutott, hogy van a zsebemben egy mákos sütemény, aznap reggel loptam a házbeli cukrászüzlet hátsó helyiségében, amely őrizet nélkül maradt, ha vevő volt a boltban. Megettem a süteményt. Aztán újra felvettem a megfelelő testtartást és nagyot sóhajtván készültem a rúgásra.

Egy macska mentette meg az életemet.

Megjelent a pofája a hasábot közöttei résben, és egy percig hökkenten néztünk egymásra. Hihetetlen egy macsek volt, rongyosra tépett fülű, narancslekvárszínű, vedlett és rühes, ágrólszakadt öreg utcai macska, lerítt róla, hogy megjárta a hadak útját, és mindent tud az életről, amit csak tudni lehet.

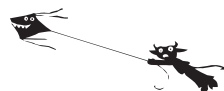
Alaposan megnézett magának, aztán tétovázás nélkül odajött, és elkezdte nyalni az arcomat.

Nem volt illúzióm a hirtelen szeretetmegnyilvánulás oka felől. Könnyekkel kevert mákossütemény-maradványoktól volt ragacsos az arcom, az állam. Pusztán érdekből nyalogattam. Nem számít. Jólesett az érdes, meleg nyelv érintése, lehunytam a szemem, és hagytam, hadd csinálja; se akkor, se később soha életemben nem firtattam, van-e valami hátsó szándék amögött, ha valaki kinyilvánítja irántam szeretetét. Csak az számított, hogy a meleg kis nyelv, minden látszat szerint részvétből és gyöngédségből, buzgón mosdatja a képemet. És ennyi elég is, hogy boldog legyek.

Mire a a macska befejezte a nyalakodást, már sokkal jobban éreztem magam. Olyan örömeiket és barátságokat tartogat az élet, hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni. A macska most az arcomhoz dörgölözött és dorombolt. Megpróbáltam versenyre kelni vele, és jól kidoromboltuk magunkat, duettben. Előkapartam zsebemből a sütemény utolsó morzsáit, odakínáltam neki. Elfogadta a desszertet, aztán felkunkorította a farkát, és orromnak nyomta az oldalát. Beleharapott a fülembe. Egy szó, mint száz, újból élhetővé vált az élet. Öt perc múlva kimásztam a fahalomból, és nyomomban a macskával, zsebre vágott kézzel, füttyrészve bementem a házba.

Azóta is úgy gondolom, hogy ha azt akarja az ember, hogy érdek nélkül szeressék, mindig legyen egy kis süteménymorzsa a zsebében.

(Romain Gary: *A virradat ígérete*, Park Könyvkiadó, 2012. Ford.: Bognár Róbert)

Tar Lőrinc utazása a purgatóriumban

Kedves Cimbora-olvasók, kirándulni, utazni bizonyára mindenki szeret közületek. Azt azonban tudnotok kell, hogy a világgjárás csupán a közelmúltban, mintegy százötven éve vált az élvezetek forrásává, a közlekedés forradalmát jelentő lokomotív, a gőzhajó és az automobil feltalálása óta. Ezt megelőzően a háborúk kényszerítették, a kereskedelem, a bűcsújárás, a külföldi egyetemek látogatása ösztönözte útra az embereket. A gyaloglás hosszadalmas és megerőltető volt, a lovaglást, a szekerezést pedig nem mindenki engedhette meg magának. Az utak gondozatlansága, a közbiztonság hiánya tovább nehezítette a világgjárást. Ezt ellensúlyozták az utazástörténetek, amelyek távoli világok hangulatát, eseményeit tudták közvetíteni.

Ismeritek azokat a hősmeséket (varázsmeséket), amelyek szereplője feljut az égigérő fa levelén elterülő országba, ahol a sárkány lakik, vagy pedig a fa gyökerei között aláereszkedik az alvilágba. Más mesékben addig megy, amíg eljut az Óperenciás-tenger közepén lévő szigetre, ahol gyönyörű, gondtalan tündérek élnek. Amilyen szokatlan, fantasztikus ez a mesei világ, épp annyira bizarr az eljutás oda. A hős évekig megy, amíg hét bocskort elszaggat, máskor a táltosló vagy egy óriás hátán teszi meg az utat. Az alvilágba a barátai kötélén eresztik le, onnan pedig griffmadár hozza fel.

Az Európába érkező honfoglaló elődeink átvették a kereszténységet, s ezzel együtt annak túlvilágra vonatkozó tanításait. Eszerint létezik a túlvilág, ahol az ember halhatatlan lelke a tisztító tűzben átmenetileg szenved az elkövetett bűnei miatt, vagy pedig a pokolban az örök szenvedés, illetve a mennyországban az örök boldogság vár rá. A keresztény ember a túlvilágot a vallásos tanítások mellett utazástörténetekből ismerte meg. Ezeknek egyik nagy csoportját azok az irodalmi művek képezik, amelyek egy kitalált eseményt jelenítenek meg. Ilyen műalkotás Dante Alighieri olasz költő *Isteni színjáték* (*Divina Commedia*) című elbeszélő költeménye, amelyet 1307-1321 között írt. A történet szerint az élete delén járó költő egy sötét erdőben eltéved, rémítő vadak támadnak rá. Tisztelt mestere, a régen halott ókori római költő, Vergilius siet segítségére, aki rendre keresztülvezeti őt a pokol, majd a purgatórium szintjein. A túlvilág mindegyik része 9-9 gyűrűből áll, s a halottak lelke minden szinten a szenvedés más-más formájának van alávetve. A túlvilág harmadik szférájában, a mennyországban Dantét fiatalkori szerelme, Beatrice kalauzolja végig.

A túlvilággjárás történeteinek másik csoportjába tartoznak a látomások. Ebben az esetben egy élő személynek eksztatikus élményben van része. Ez az élmény átélhető önkéntelenül, álom vagy betegség (láz, agydaganat, klinikai halál) hatására, de szándékosan is előidézhető, különböző szerek (füst, kábítószer, alkohol) vagy technikák (meditáció, légzés, huzamos virrasztás) segítségével. A sámánhító népek esetében a sámán lelke alkalmas arra, hogy a túlvilágon látogatást tegyen, elkísérje, megkeresse a halottak lelkét. Az európai (és ezen belül a magyar) paraszti kultúrában a jósok, a halottlátók, a parasztpróféták képesek túlvilági lélekutazásra.

A túlvilági utazások története a magyar társadalomban a 17. század óta közkedvelt. Nem véletlenül, hiszen a hitújítás, a protestáns vallások megjelenése, terjedése, a protestáns és katolikus hitviták ekkor új vallásos érzékenységet és kíváncsiságot alakítottak ki.

Tar (más néven Tari) Lőrinc az 1300-as évek végén, az 1400-as évek elején élt, Luxemburgi Zsigmond magyar, német és cseh király szolgálatában állt, és hűségével kivívta

Keszeg Ágnes illusztrációja

a király rokonszenvét. Zsigmond 1408-ban oklevelet állított ki számára, amely birtokában Lőrinc meglátogathatta az európai búcsújáró helyeket. 1409-ben indult útnak, és 1411-ig megfordult Kréta szigetén, Rómában, Páduában, majd Írországba ment. Itt Ulster tartományban felkereste az írek védőszentje, Szent Patrik kápolniját. A kápolna közelében terült el a Szentek szigete, amelyet a föld alatti barlangok miatt a Purgatórium szigeteként tartottak számon. Tar Lőrinc öt napig böjtölt, imádkozott, meggyónt, tiszta ruhát öltött magára. A perjel, a kolostor főnöke és az egyik pap, a kanonok a barlang bejáratáig kísérte, ott magára hagyta, s egy nap múlva jött el utána. A barlangok magas gáztartalma miatt sokan elpusztultak, vagy – akárcsak Tar Lőrinc, enyhébb gázmérgezés hatására – kábult állapotba jutottak. Ebben az állapotban Tar Lőrinc négy látomásban részesült. Először két gonosz lélek támadt rá és bántalmazta, majd egy öreg zarándok Krisztusból próbálta kiábrándítani őt, ezt követően hajdani szerelme képében jelent meg a kísértet. Ám Tar Lőrinc mindhárom esetben ellenállt a

kísértőknek. Ekkor Szent Mihály arkangyal jelent meg előtte, megköszönte a falujában a tiszteletére emelt kápolnát, s végigvezette őt a Purgatóriumon, bemutatva a tisztítóútz szenvedéseit. Minthogy Tar Lőrinc még élő személy volt, a poklot és a mennyországot nem tekinthette meg. Ám a purgatóriumból megtérve hírül adhatta, hogy szenvedések árán a bocsánatos bűnöktől meg lehet tisztulni.

A purgatórium szigetéről visszatérő utazó beszámolt élményeiről, amelyeket mind Írországban, mind Magyarországon megörökítettek és terjesztettek. A legrégebb feljegyzést Londonban őrzik, a British Museum könyvtárában. Magyar nyelven a Gyöngyösi kódex örökölte meg. Benedek Elek fia, Benedek Marcell *Pokoljáró Tar Lőrinc* címmel regényt írt Tar Lőrinc életéről és utazásáról. V. Kovács Sándor irodalomtörténész 1985-ben *Tar Lőrinc pokoljárása* címmel gyűjtötte össze a Tar Lőrinc utazására vonatkozó dokumentumokat.

Az alábbiakban ebből a kötetből származó részleteket olvashattok.

A sziget kisebbik része az angyaloknak van szentelve; ennek írül Regles, latinul Regula a neve. Délkeleti irányban harminc lépés a hossza, szélessége pedig öt és fél lépés. Egyébként bővelkedik tölgyfában, tiszafában és egyéb szépséges fafajtákban, amelyek telis-tele vannak édes szavú énekesmadarakkal. A sziget eme felének délnyugati részén Szent Patrik tiszteletére emeltek egy kápolnát, amely hosszában négy, széltében pedig harmadfél ölnyi. Ide vezette be a perjel a vitézt, erősen a lelkére kötve és figyelmeztetve, hogy be ne tegye a lábát a Purgatóriumba. Mivel pedig a vitéz elhatározása szilárd volt, a perjel hozzájárult szándékának teljesítéséhez. Azután a vitéz levette ruháit, leoldotta lábbelijét, a perjel pedig ráadott három kanonoki inget meg egy új nadrágot az írországi zarándokok szokása szerint, a vitéz pedig legott térdre vetette magát, és leborult a földre. Ahogy ez megtörtént, a perjel meg a kanonok elénekelték a vitéz fölött a halottak litániáját a temetési szertartással együtt. Amikor e temetési szövegben elérkeztek eddig a reszponzóriumiig: „Szabadíts meg, Uram, az örök haláltól ama rettenetes napon, mikor az ég s a föld meg fognak rendülni” – a perjel fölemelte a vitézt a földről, és e reszponzóriumi éneklése közben kivezette őt a kápolnából. Négy lépést tettek északkeleti irányba, s akkor egy kővel falazott és boltozott barlang előtt találták magukat: ez az említett Purgatórium bejárata, mely ama sziget másik, nagyobbik felén van, annak közepén. Amikor a perjel meg a kanonok (ezt mondta): „Ama nap a harag napja, baj és nyomorúság napja” – a barlang addig zárva levő ajtaja megnyílt. Ekkor a perjel meghintet-

te a vitézt szenteltvízzel, majd búcsút vett tőle, s ez nyomban belépett a barlangba. Az ajtót a perjel ismét szorosan bezárta, a vitéz pedig bent maradt egymagában. Belépésekor a vitéz kereszttel jelölte meg magát, s hozzá ezt mondta:

– Az Úr őrizze bejöveteletem, és távozásomat mostantól fogva mindörökké! – Majd így fohászzkodott: – Uram, Jézus Krisztus, az élő Isten fia, könyörül rajtam, bűnösön!

Volt pedig a vitéznél egy gyertya, amelyet – lévén a barlang nagyon hosszú – kilenc részre darabolt szét, s csak az egyiket gyújtotta meg. A nyakában ott lógott a Szent Keresztfé négy darabkája Jézus Krisztus tunikájának² három foszlányával együtt, ezüstbe és aranyba foglalt berillkőbe³ zárva, egyéb értékes ereklyék és drágakövek társaságában, valamint egy könyvecske, amely a hét bűnbánati zsoltárt tartalmazta – hiszen egy álló napig, vagy még tovább is ott foga ő tartózkodni! A barlang főbejáratának pedig tizenegy tenyérnyi a hossza, három a szélessége s négy a magassága. A második bejárat, Gebinum felé, nem haladja meg a kilencnyerényi hosszúságot, háromnyerényi szélességet és négy nyerényi magasságot. (...)

Miközben a vitéz szokott imádságaiba merült, egy sudár termetű, egész testében zöld ruhába öltözött férfi jelent meg előtte; vállát vörös lepel borította, és zsidóul köszöntötte:

– Szlam alecha, Lőrinc! (Ami ennyit tesz: „béke veled” vagy „béke neked”) – Majd megkérdezte a vitéztől:

– Mi végre jöttél? Mit keresel itt?

A vitéz, isteni félelemmel eltelve, ezt az okos választ adta neki:

– A mi Urunk, Jézus Krisztusnak és az ő anyjának, a Dicsőséges Szűznek a kegyelmét keresem. De kicsoda vagy te, aki így szólsz, s noha nem ismersz, mégis tulajdonnevemen szólítasz? Álomkép vagy csupán, vagy pedig valódi követe a mi Urunk, Jézus Krisztusnak, akit keresek és kívánok?

Az angyal így szólt hozzá:

– Méltó és igazságos, hogy keresed és kívánod. Van, amit megtalálhatsz már most is, és van, amit még nem. Mihály vagyok, a te pártfogód, akinek a tiszteletére épült a templom a te faluban, amelyben született is.

– A mi Urunk, Jézus Krisztusnak és az ő anyjának, a Dicsőséges Szűznek a kegyelmét keresem. Ha pedig te az én pártfogóm vagy, mondd meg nekem, hogy hívnak!

Az angyal így válaszolt:

– Én vagyok Mihály, az édenkert őre, akit te mindig buzgón tiszteltél, s aki által ide is jöttél. Mondd meg nekem, mit keresel, s mit kívánsz megtudni ezen a helyen!

A vitéz nagy alázattal borult le a földre, ésmondotta neki:

– Uram! Atyám! Testvérem! Mindkét emberségem öre! Kérlek, atyám, arra a méltóságra, amely a tiéd, kegyeskedj megmutatni nékem valamennyi elhunyt jőtevőm lelkét, akiket már nagyon régtől fogva szeretnék látni, hadd tudjam meg, a pokolban, a purgatóriumban vagy a paradicsomban vannak-e! (...)

Ekkor a vitéz követte az angyalt az említett barlang bejáratához, ahol kocka alakú, széles, nagy követ láttak. Az angyal fölemelte azokat, és ekkor egy másik, sötét nyílás tárult fel előttük, amelybe az angyal csigalépcsőn át vezette be a vitézt, egy jó mérföldnyi utat téve meg. A lépcső végére érve a vitéz előtt isteni fényesség tárult föl, a felhős égbolt és egy zöldellő síkság, amelynek sem szélét, sem hosszát nem láthatta. Ennek láttán a vitéz újból arra kérte az angyalt, hogy méltóztassék megmutatni neki a hön óhajtott látomást. Az angyal, eleget akarván tenni a kívánságnak, egy hihetetlenül tüzes völgyet mutatott neki, amelyik hatalmas lángnyelveket bocsátott ki magából. E tűzben megszámlálhatatlan lélek gyötrődött, amelyek élő emberekhez hasonlítottak, a legocsmányabb fogdmegek⁴ kínszásai közepette. Közöttük a vitéz fölfedezte valamennyi halottját, férfiakat s nőket egyaránt: szüleit, rokonait, barátait, jőtevőit és gyermekeit – egyetlenegynek a kivételével. Amint látta őket, hatalmas részvét támadt benne, és így szólt:

– Miféle tűz ez, uram, és mi a neve? Látom ugyanis, hogy mindaz a lélek, akit látni láttam, egynek a kivételével e tűzben gyötrődik iszonyatos módon.

1 Reszponzórium – felváltva mondott ima, ének.

2 Tunika – ingszerű ruhadarab.

Az angyal ezt a választ adta neki:

– E tűznek, fiam, Purgatórium a neve. Ebben tisztul meg az üdvösségre várók lelke; más tisztítóhely pedig nincs. Ám sem engem, sem a tüzet, sem a Purgatóriumot nem a maga valóságában látod, hanem csak úgy, amint az Úr méltónak és igazságosnak találta, hogy megadja azt teneked. (...)

A vitéz látni kívánta volna szeretett barátja lelkét, melynek látása ez ideig különösképp el volt rejtve előle. Ezért azt kérte az angyaltól, hogy mutassa meg neki az ő lelkét is, továbbá a Poklot meg a Paradicsomot is. Az angyal azonban, korábbi szavainak megfelelően, most is ezt válaszolta:

– Az ő lelkét nem láthatod, mivel az Úr jelenleg megtagadja azt tőled. A Poklot meg a Paradicsomot sem szabad most látnod. (...) Bár töredelmes gyónás után és hittel fölvértzetten jöttél ide, mint mondottad, jelenleg mégsem láthatod meg azokat, mivel nem akartad elhagyni a múlandó világot. (...)

– Lehetséges-e, hogy akiket itt látok, örök büntetésre legyenek kárhoztatva?

– Nem bűnhődnek – felelt az angyal –, minthogy e helyen nincs reménytelenség, mint a pokolban, ahol viszont teljességgel kialudt a megváltás reménye. Ezek a lelkek időről időre érzik az Isten segítségét. (...)

– És miként lehetne gyorsabban enyhíteni a kínjaikon? – kérdezte a vitéz az angyalt; ez így válaszolt:

– Mindenféle jó cselekedet, de főleg a gyakori misemondás szabadítja meg őket mihamarább a kínjaiktól. (...)

Az angyal ment elől, a vitéz a nyomában, és gyors léptekkel mind a ketten eljutottak a barlangba. Ott a vitéz térdre borult, kezét az ég felé emelte, s úgy adott bőséges hálát a Szentháromságnak, a Fiú anyjának, a Szeplőtelen Szűznek, valamint Szent Mihálynak, Szent Patriknak és a menny valamennyi szent lakójának, amiért az örök Isten az ő kimeríthetetlen teljességéből hozzásegítette őt, hogy épségben megjárja e veszélyes zárandokutat hite megszilárdítása és tetemes gyarapítása végett.

3 Berillkő – kristály, ásvány, drágakő.

4 Fogdmegek – kegyetlen végrehajtó, itt: kínozó.

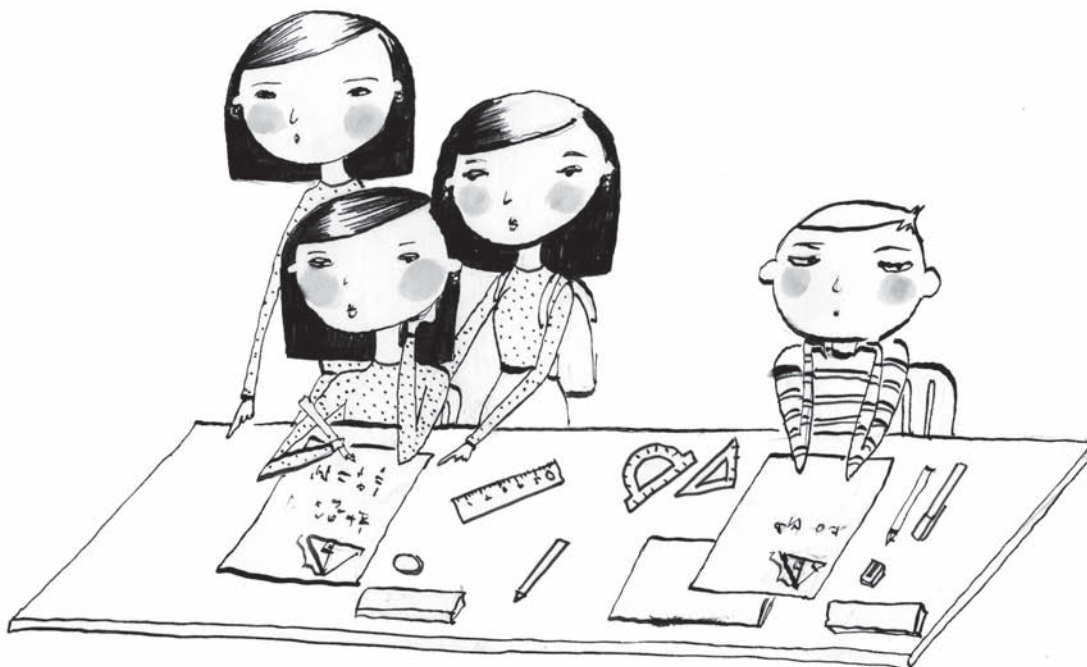
Trizofrénia

Imádok olvasni. Ez egy dolgozó anyánál, akinek mellesleg, de nem mellékesen, még van sok hobbija is, eléggé ritkán megvalósítható imádat. Főleg úgy, ahogy én szeretem, meleg vacokban, meleg itallal magam mellett, egyedül. A téli vakációban sokat olvastam, a vacok és a meleg ital megvolt, az egyedüllét kevésbé, de így is jó volt, olyan könyv akadt a kezembe, ami beszippantott. Pillanatok alatt kerültem ismét a gyermekkori „süketnéma” állapotba, amikor csak a szem eleven, miközben fel-falja a szavakat.

Gabrielle Roth amerikai táncterapeuta könyvét olvastam, a címe: *Térképek az extázishoz*. Egy új fogalom, amit azt hiszem, ő talált ki, nagyon megragadta a figyelmem: trizofrénia. Ennek a lényege: egyet érzek, mást gondolok

zavarosak, irányíthatók, veszélyesek önmagunk boldogságára nézve.

Rosszulesett, amikor erről olvastam. Rosszulesett látni, milyen gyakran esem én is a trizofrénia csapdájába. Jelenlegi problémáim és bonyodalmaim is mind annak a következményei, hogy nem hallgattam az intuíciómra, a megérzéseimre. Jött az okostojás Edó, és meggyőzte magát, hogy de igen, így lesz jó, ezért és ezért. Aztán, természetesen, egy nagy gubicsot lett jó!... Te, kedves barátom, hogy állsz az intuícióddal, azzal az első megérzéssel, ami segít, amikor például egy matekpéldát oldasz, beírod a választ, aztán kezded azt hinni, hogy ááá, nem mehetett ez ilyen könnyen, és addig számolsz, amíg kijön valami más eredmény, és amikor aztán kiosztják a ziccet, és meglátod

Keszeg Ágnes illusztrációja

és egy harmadikat cselekszem. A táncterapeuta szerint, aki sokféle, sokféle emberrel dolgozott együtt, kezdve a börtönöktől a szellemi és fizikai sérültekig, nagyon sok betegségünk, bajunk gyökere innen származik. Annyira zavarosan élünk, hogy a tabuk, tiltások, belénk nevelt illemek és etikettek miatt jóformán nem is éljük meg az érzéseinket, ezért gyakran kerülünk olyan állapotba, hogy azt se tudjuk, sírjunk-e vagy nevéssünk. Még ha elsőre, gyomorból azt is érezzük valamire, hogy *nem, igent* mondunk, aztán pedig valami közteset teszünk. Így leszünk egyre erőtlenebbek, játszómázók, sunyik, gyávák,

az eredményeket, téped a hajad, mert az az első megérzés hozta volna a helyes választ? És amikor új emberekkel találkozol, mennyire figyeled, hogy milyen érzések keletkeznek benned? Hallgatsz a belső hangra, ami jelzi, hogy milyen közöttetek a szavakon túli kapcsolódás? Rá mered bízni magad ezekre a finom jelzésekre, vagy csak abban hiszel, amit a te okostojás éned olyan szépen a szájadba rág?

Nem kell ezekre válaszolnod, de figyelned talán érdemes. Egy idő után kezded megspórolni a vargabetűket. Mert ha az érzés tiszta, akkor a gondolat is pontos, és a cselekvés is a helyén van.

Gyermeksors a történelem korszakaiban és kultúráiban

Az antik görögöknél 2. rész – Athén

Tanagra szobrocska, Kr. e. IV. század

A gyermek születése az ókori Athénban a gúnaikéionban történt. Itt éltek a család nőtagjai, elzárva a nyilvánosságtól.

Az újszülött sorsáról, hogy elismeri-e sajátjaként, az apa döntött. Az ötödik vagy a hetedik napon megtartották az Amphidromia ünnepet, ami által a csecsemő hivatalosan is a család tagjává vált.

A cumisüveg őse

A csecsemőket dajkák gondjaira bízta, akik általában rabszolgánok voltak.

A kisbabát talpas zsámolyba tették, lábait átdugták a lyukakon, és így mozgatták ezt a bútordarabot.

A gyermekek (fiúk, lányok együtt) nevelése hétéves korukig otthon történt, a gúnaikéionban.

Játszó gyermekek, vörös alakos váza, Athén, Kr. e. 420-410 körül

A lányok ezt követően is ott éltek, egészen férjhezmenetelükig. Írni, olvasni nem tanították őket. Csak olyan praktikus ismereteket (szövést, fonást, varrást stb.)

sajátítottak el, amelyek szükségesek voltak a háztartás vezetésében.

Az athéni felfogás szerint a lányok, illetve nők legfőbb ekesége a hallgatás volt.

A fiúk hétéves koruktól részesültek oktatásban. Ekkor elválasztották őket dajkáiktól, és a pedagógosz (általában rabszolga volt) gondjaira bízta őket. Innen ered *pedagógosz* szavunk.

Az alapképzés legfontosabb célja az általános műveltség megszerzése, hiszen csak így válhatott a gyermekből „jó poliszpolgár”. Ezt mindenekelőtt a közéleti szereplések tették szükségessé, mivel Athénban a népgyűlésen minden teljes jogú polgár személyesen vett részt.

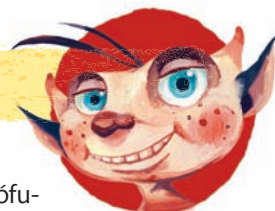
Az alapképzés három területen fejlesztette a fiúkat:

- Grammatikai-irodalmi képzés: írás, olvasás, számolás tanulását és az irodalmi művek tanulmányozását jelentette.
- Kithara-képzés: hangszerjátékkal kísért énekelt versek tanulása és tánc.
- Gümnasztikai képzés: torna, sport és kifejező mozgás művészete.

Vörös alakos ivóedény, részlet, Kr. e. 480 körül

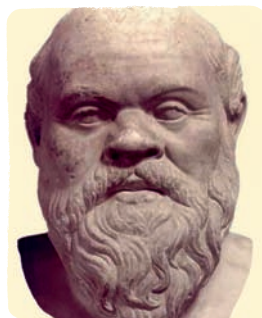

A görögök nagyon nagy hangsúlyt fektettek a testi nevelésre. Ennek a fő célja elsősorban nem az volt, hogy harcedzett katonákká váljanak, hanem az esztétikus, harmonikus testalkat elérése.

Miután megerősödött Athénban a demokratikus államforma, fokozatosan megnőtt a neveléssel, oktatással szemben támasztott társadalmi igény. Ennek kielégítésére vállalkoztak a szofisták, más néven bölcsek. Ők vándortanítóként jártak városról-városra, és olyan műveltséget kívántak átadni tanítványaiknak, amely a gyakorlati életben jól hasznosítható, mint például a dialektika (a logikus gondolkodás és a vitatkozás, érvelés tudománya) vagy a retorika (az ékesszólás, a kifejező, hatásos beszéd mestersége).

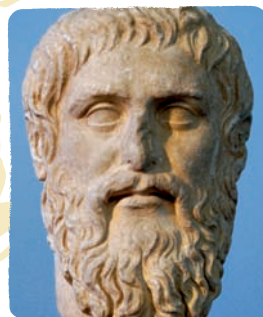
Szerintük nem a nemlétező „abszolút igazság” megtalálása a cél, hanem azoké az érveké, amelyek adott helyzetben saját érdekeiknek megfelelnek. A szép beszéd virtuózai voltak, viszont nem mindig érdekelte őket érveik igazságtartalma.

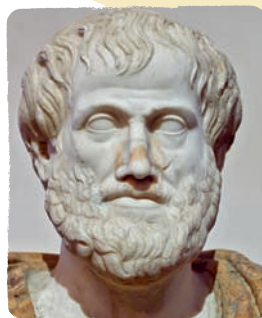
Szókratész

Az athéni filozófusok szívesen beszélgettek tanítványaikkal nyilvános helyeken. Szókratészt Athénban mindenki ismerte. Napjait állandóan az utcán töltötte, beszélgetett a járókelőkkel. Párbeszédes, vitatkozó módszerrel vizsgálta az igazság, a hasznosság, a jó és az erkölcs lényegét. Nagy hatással volt az athéni ifjúságra. Tanítványai közé tartozott Xenophón, Platón. Ők jegyezték le tanait, mivel Szókratész semmilyen írott művet nem hagyott az utókorra.

Platón tanítványaival az Akadémosz Hérosz ligetében találkozott, ezért nevezték iskoláját Akadémiának.

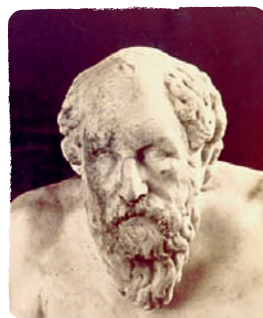
Platón

Arisztotelész

Arisztotelész a gymnaszionban (ókori sportcsarnok), a sétáösvényen sétálgatva tanította növendékeit.

Diogenész, aki tüntetően szakított mindenfajta kötelezettséggel, koldulásból tartotta fenn magát, egy hordóban lakott, onnan tett megjegyzéseket a járókelőkre.

Diogenész

„Midőn a Kraneionban sütékérezett, Alexandrosz (Nagy Sándor) odament hozzá, eléje állt és így szólt: - Kérem tőlem, amit csak akarsz. Mire így válaszolt: - Állj félre a nap elől.” (Diogenész Laertiosz: A filozófusok élete)

Már tudom, hogy mi leszek, ha nagy leszek!

A Szín-téren: **SOFIE KNIJFF**,
fotográfus (1972, Vilvoorde, Belgium)

Gimnazista koromban osztályfőnöki órán foglalkoztunk a cím-beli témával. Mindenki megpróbált gondolkodni egy sort a jövőjén, később megbeszéltük a válaszokat. Nyomdász vagy képzőművész, írtam, levéve a mintát idősebb családtagjaimról. Aztán Napóleon osztottak rám a szüleim

*egy korcsolyás karneválon. A show lejártával nemigen tudtam abbahagyni a szerepem, legalábbis ezt mondják. A bátyám teknősbéka volt, zöld kassal a hátán, s ha hátára huppant, nehezen állt már láb-
ra, pont úgy, mint egy igazi teknőc.*

Sofie Knijff, a belga alkotó Hollandiában tanult színházi nyelvet (Theateracademie Maastricht), később fotográfiát (Fotoacademie Amsterdam). 2006 óta kiállít a világ fontosabb galériáiban, számtalan díj büszke tulajdonosa. Rovatunkban most egyik sorozatával foglalkozunk, amelynek címe: *Fordítások* (Translations). Olvasom, hogy múlt év végén az Egyesült Államokban, Seattle-ben, a M.I.A galériában állította ki a szóban forgó képeit. A cím talán a vizualitás nyelvére átváltott vágyat, a megfoghatatlan gondolatot jelöli. Ebből láthatunk itt egy párat. Néhány évig foglalkozott ezzel a portrészorozattal, ennek során beutazta Dél-Afrikát, Malit, Indiát, Braziliát és Izlandot, hogy gyermekmodelljeivel válaszokat keressen egy olyan fontos kérdésre, amit mindannyian felteszünk magunknak életünk valamelyik fordulópontján, éspedig: mi lesz belőlünk, ha nagyok leszünk? Azt mondja, választásainkat nagyban befolyásolja környezetünk. Egyetértek ezzel.

A legtöbb portré két, teljesen különböző világba enged betekinteni. Kulusuk egy grönlendi kis falu, ahol a gyors éghajlati változás hatását a gyermekek saját bőrükön tapasztalják, a másik pedig Mali, a végtelen sivatag. Mind-

két hely zord, mindentől távol eső vidék, ahol elzárkózva élnek az emberek kis közösségekben, ahol a régi szokások még mindig fontos szerepet játszanak, és ahol nagyjából a túlélés a tét.

Őket a fantázia- és álomvilág szülte történet is érdekelte, lásd a Harry Pottert alakító figurát, ám néhány ifjú mégis „realistábban” gondolkodott, mint például a leendő focikapus, rendőr, doktor vagy a Herbie Hancock-hasonmás muzsikus. Itt egy-egy kiegészítőelemet, kelléket vagy egyszerű jelzést a jelmezhez – például a rendőr rangja, testre rajzolt ruha – közös erővel, együtt készítik el. Tetten érhető a színházás múlt. A fotós mint rendező, a gyermek mint színész, a sötét tér mint színtér jelenik meg. Mindenképp egyik legfontosabb eleme a projektnek abban lelhető fel, hogy Sofie kizökkenti

Harry Potter (India)

Színész (Afrika)

kis alkotótársait a mindennapok rutinjából, befelé tereli figyelmüket, hogy felfedező utat tegyenek önmagukba, saját megálmodott karakterük keresésében. Fekete, lesötétített környezetben dolgoznak, ami felerősíti a fantáziát, teret ad az álmodozásnak, meditációnak, összpontosításra serkenti mind a modellt, mind a nézőt. A színről elmaradnak a zavaró tényezők, csak a lényegre figyelünk – meg a tetten ért átváltozásra.

Vadász (Grönland)

Orvos (Mali)

Újságíró (Mali)

A sorozat egyes print darbjait – háromféleből összesen harminc darabot – a projekt folytatásának érdekében áruba bocsátotta az alkotó. Egy 29 x 34 cm-es Újságírót vagy Gyógyítót 250 euróért meg lehetett vásárolni, plusz a szállítási költségek, ami Európában 10, azon túl még 20 euróba kerülhet.

A portrészorozathoz tájképeket, üres terek képeit illesztte, a gyermekek életreiről, így bepillantást nyerhetünk azokba a mindennapokba, környezetekbe is, ahonnan a művész a kimoz-

dítást próbálta véghezvinni. Szótlanul, a képek nyelvén segíti a nézőt a gyermekek választásainak megértésében. Így nyer ez a sorozat egy rendkívül erős feszültséget, ami a kint és bent, a való és kívánnivaló között rejlik. Az idő kérdése is jelen van a műben, a képen szereplő ifjak növekedésben, változásban vannak, befolyásolhatóak (talán a sorozat hatására), elterelődnek ösvényeikről. Miért ne mondhatnák most, hogy hű, mennyire lenyűgöző a fotográfia, én is ezzel szeretnék majd foglalkozni!... – holtott most találkoztak először a jelenséggel. Nem tudjuk figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a kérdések megválaszolatlanul maradnak egy ideig, hogy ezek a képben megfogalmazott gyermekkori álmok az idő múltával

vajon változni fognak-e, megvalósulnak-e ilyen formájukban. Szóval lezáratlan a történet, nevezzük folyamatban lévő projektnek (ongoing project), amelynek folytatására még néhány évig, bizony, várunk kell. Már ha lesz egyáltalán folytatás...

Szellemi vezető (Mali)

Négy évszázad szobabelsői

Díszes barokk enteriőr a Napkirály (XIV. Lajos) varengeville-i kastélyában (17. század)

Marie-Antoinette francia királyné klasszicista stílusú bútorokkal berendezett szobája a versailles-i kastélyban (18. század vége)

Napoleon empire stílusú hálószobája a compiègne-i kastélyban (19. század eleje)

Kényelmes bútorokkal berendezett biedermeier szobabelső (19. század)

Világos, neorokokó stílusú bútorokkal berendezett nappali szoba (19. század)

Csupa selyem és arany, neobarokk stílusú hálószoba (20. század)

A szecesszió szeszélyesen hullámzó vonalú, élénk színű bútorokkal berendezett sarok (20. század)

Nappali szoba a neves francia építész, Charles Le Corbusier által tervezett, bauhaus stílusú bútorokkal (20. század)

Az art déco stílus egyszerűségben rejlő szépségét illusztráló hálószoba (20. század)

Bútorművészet a 17. századtól napjainkig

A szobák egységes, hasonló stílusú bútorokkal (garnitúrákkal) való berendezése a barokk korban vált elterjedté

Értékes porcelán- vagy ezüsttárgyak tárolására szolgáló, aranyozott gipsz domborművekkel (stukkóval) díszített, üveges porcelánszekrény (vitrin)

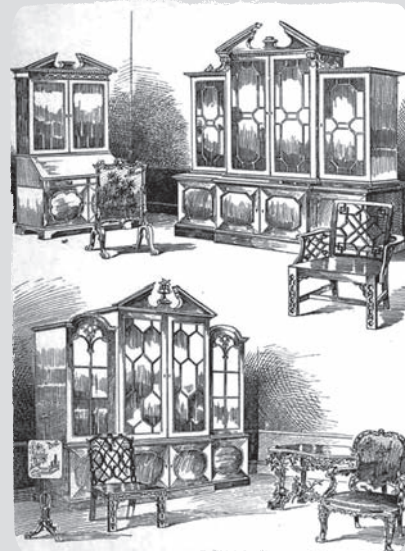
A barokk korban született meg – voltaképpen egymáshoz illesztett fotelekből, karosszékekből – a kanapé (Chippendale kanapé)

Barokk emlékek

A 17-18. században, a mindent túldíszítő barokk stílus korában, egész Európában aranyozástól csillogó templomok, színpompás kastélyok épültek, a gazdagon faragott, olajfestményekkel, berakással díszített bútorok pedig szinte dísztárgyakká váltak. A középkori otthonok sivárságát a túlzásfoltóság, a bútorok merevségét az ívelt forma, a túlzott cifraság váltotta fel. Új bútorokként megjelentek a teljesen kárpitozott,

kényelmes karosszékek, a fotelek és – karosszékeket egymáshoz illesztve – a kanapék.

A 17. századtól a bútorművészet központja Párizs lett. A Napkirály (XIV. Lajos) korában a paloták pompázatos termeinek fényét hatalmas csillárok, díszes kandallók emelték, a falakat és a bútorokat a Gobelin testvérek műhelyében készült drága szövetek (gobelinek) borították, az uralkodó pedig kastélyainak porcelán- vagy tükörszobáiban fogadhatta vendégeit.

Az 1700-as évek leghíresebb angol bútortervezője, Thomas Chippendale által tervezett barokk vitrinek, székek és kályhaellenző

A barokk toalettasztalra helyezett tükörben az akkoriban divatos térelválasztó spanyolfal (paraván) látható

A komód egyik változata az alul fióksorral, lehajtható írólappal és fiókos felső résszel ellátott, tabernákulumnak is nevezett írószekrény

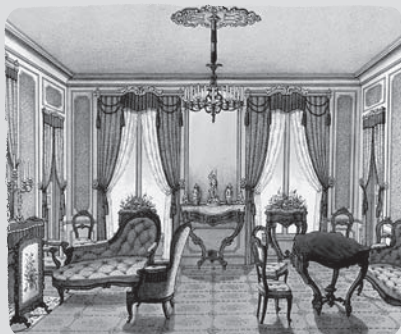

A „titkok bútora”, a magas lábakon álló, hengeres tetejű, sokfiókos szekreter (XIV. Lajos berakással és aranyozott domborművekkel díszített íróasztala)

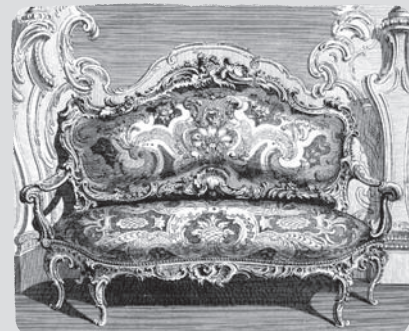
Ívelt formájú, késő barokk bútorok és a rokokó jellegzetes, többszörösen hajlított vonalú fülkagyló-motívuma

Rokokó szobabelső kandallóval, kályhaellenzővel, szófákkal, fotelekkel, konzolasztaokkal, támlás székekkel és sok-sok gyertyával

A 18. században vált elterjedté a falak mellé állított, többnyire gazdagon faragott és aranyozással díszített konzolasztal (Juste-Aurèle Meissonnier által tervezett asztal)

A kagyló- és fülkagyló-motívumok a XV. Lajos korabeli kanapék, fotelek faragott díszítményein és kárpitjain egyaránt feltűntek (Meissonnier kanapé)

Úriházak cifra bútorai

A barokk kései változata – a 18. században született, könnyedebb, játékosabb és még dízesebb rokokó stílus – a bútorművészetben a kifinomult ízlésű XV. (Hönszeretett) Lajos korában virágzott.

A királyi – és mintájukra a főúri – palotákat karcsú, ívelt, gazdagon faragott, aranyozott, selyemmel kárpitozott, szeszélyesen díszített bútorokkal rendezték be. Az otthonok központi helyisége – a könnyed cse-

vegés vagy a divatos témákról (irodalomról, művészetekről) folytatott, magasröptű eszmecserék színhelye – a női szalon lett. Elterjedté váltak a meghitt beszélgetésre alkalmas, kényelmes fotelek, szófák (támlás, karfás heverők) és a kisméretű tea-ző- vagy kávézóasztalok.

A szerelmes levelek és a díszes íróasztalokon, írószekrények lapjain akkoriban gyakran írt visszaemlékezések (memoárok) titkait továbbra is a „titkok bútorai”, a szekreterek rejtett, zárt fiókjai őrizték.

A paloták lakói függönyös, mennyezetes ágyakban, baldachinok alatt pihentek (Chippendale által tervezett, késő barokk királyi ágy)

A rokokó bútorok könnyedségét – világos színük mellett – apró virágminták és áttört díszítmények is gyakran hangsúlyozták

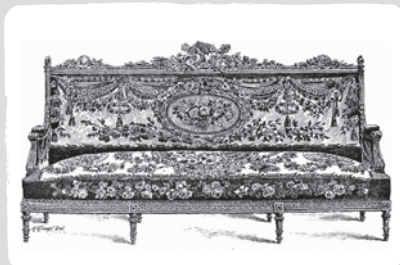

A késő barokk kori, ívelt vonalú, stukkódíszes fiókos szekrény (komód) készítője teljesen mellőzte az egyenes vonalakat

XVI. Lajos korának klasszicista stílusú bútora: ovális háttámlájú zongoraszék, kanapé, karosszék és egymáshoz illeszthető fotelek

Füzérmintás szövettel kárpitozott kanapé XVI. Lajos korából

A copfstílus füzéreivel és urnájával díszített, jellegzetesen lefelé keskenyedő lábú konzolasztal az 1780-as évekből

Klasszicista és empire szobabelsők

A 18. század második felétől – XVI. Lajos korától – a lendületes, díszes barokkot kiegyensúlyozottabb művészeti irányzatok követték: a jellegzetes motívumáról, a füzérdíszről elnevezett copfstílus, illetve az ókori görög-római művészetet felelevenítő klasszicizmus.

A 19. század közepéig uralkodó klasszicista irányzat egyszerűsége, tökéletes harmóniára törekedett. A festett és aranyozott elemekkel

mértéktartóan díszített bútorok ismét szögletessé váltak, a kanapé, a többnyire lefelé keskenyedő lábú asztal, íróasztal és a nagyméretű szekrény már a polgári otthonoknak is nélkülözhetetlen bútor lett.

Az antik egyiptomi és görög motívumokat felhasználó, arányosságra törekvő empire (császári) stílus Bonaparte Napóleon uralkodása idején bontakozott ki. A kor jellegzetes bútor volt a szép bankárfeleségről, Juliette Récamier-ről elnevezett, magas támlás heverő, a rekamié.

Empire stílusú bútorokkal berendezett szoba

Napóleon korának bútora: székek, íróasztal, egyiptomi stílusú heverő, szófa, rekamié és asztali óra

A 19. század második felének (III. Napóleon korának) kissé szokatlan bútor volt a bizalmas társalgásra kitalált, két-, illetve háromszemélyes kanapé

A neves angol műbútorasztalos, Thomas Sheraton által tervezett bútorok: empire stílusú mennyezetes ág, pohárszék (tálalóasztal), asztal és női íróasztal

19. századi neoreneszánsz (új reneszánsz) ebédlő gazdagon díszített pohárszékkal, szekrénnel

A modern formatervezés 19. századi előfutáraként számon tartott Michael Thonet által tervezett, hajlított rudakból készült székek ma is divatosak

A napjainkig kedvelt, hajlított vonalú biedermeier bútorok arányosak, egyszerűek és kényelmesek

Az 1900 táján született szecessziós stílus korának bútorait hullámzó vonalak, hajlított elemek és növényi díszítőmotívumok teszik egyedivé

A romantika korának bútorai

A 18–19. századot a művészetekben a múlt felé fordulás, az előző századok irányzatainak újjáélesztése jellemezte. A bútorművészetben az ún. neostílusú bútorok – a cifra neobarokk kanapék, a díszesen faragott neoreneszánsz szekrények stb. – gyakran kevert stílusjegyekkel készültek.

A 19. század első felében divatos – biedermeiernek („a derék Meier úrnak”) nevezett stílusú – hajlított vonalú bútorok a barátságos otthonokra vágyó polgárság igényeit elégítették ki.

A célszerűség győzelme

A világháborúkat követő elszegényedés és a sorozatgyártás követelményei egyaránt meghatározták a 20. század bútorainak sima vonalait, dísztelenségét. A század elején elterjedt szecessziós irányzatot még kígyózó vonalak jellemezték, az ún. Bauhaus stílust már szabályos mértani formák. Az 1920-as években ultramodernnek számító art déco bútorok szépsége egyszerűségükben rejlik.

A szecesszió jellegzetes, kacskaringós indamintázatával díszített szekrény

A szögletes és díztelen bauhaus bútorok tervezői a célszerűséget tartották a legfontosabbnak

Az 1920-as évektől napjainkig divatos art déco irányzat elegáns, formatervezett bútorai fényűző hatást keltenek

Pályázat 2.

1. Indokold meg, miért kakukk-tojás az alábbi bútorok egyike:

divány, hencser, heverő, kanapé, pamlag, paraván, rekamié, szelon, szófa

2. Melyek azok a berendezési tárgyak, amelyeknek neve a zárójel-ek előtti és utáni szavakkal is értelmes összetett szavakat alkot?

- a. csempe(...)cső
- b. köd(...)rojt
- c. tábla(...)alkotás
- d. petróleum(...)gyűjtogató
- e. lomb(...)bombázás
- f. víz(...)írás
- g. virág(...)kép
- h. nap(...)torony

3. Mi a szekreter?

- a. pápai titkár a Vatikánban
- b. olasz titkosügynök
- c. lehajtható lappal ellátott írószekrény

5. Melyik stílust követték az alábbi íróasztalok, írószekrények készítői?

- a. art déco
- b. bauhaus
- c. biedermeier
- d. klasszicista
- e. szecesszió

3.

4. Társítsd az alábbi ülőbútorokat, illetve asztalokat a francia ural-
kodókkal, akiknek nevéhez stílusuk
divatba jötte fűződik:

- a. XIV. Lajos (barokk)
- b. XV. Lajos (rokokó)
- c. XVI. Lajos (klasszicizmus)
- d. I. Napóleon (empire)

2.

3.

1.

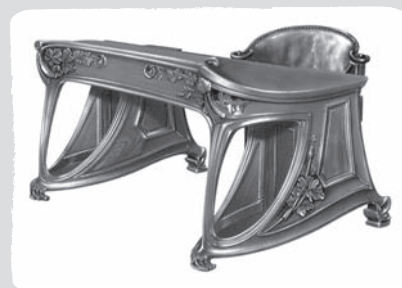
4.

1.

2.

4.

5.

Pályázat 2.

6. Társítsd az alábbi székeket a megfelelő stílusokkal, illetve a korokkal, amelyekben készültek:

- a. 18. század második fele (rokokó)
- b. 18. század második fele (klasszicista)
- c. 19. század eleje (empire)
- d. 19. század közepe (Thonet)
- e. 20. század eleje (szecesszió)
- f. 20. század (art déco)

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7. Mi a képen látható, Kós Károly által tervezett népi szecessziós bútordarab neve?

- a. paraplé
- b. paraván
- c. partvis

8. Ki volt a 19. századi posztimpreszionista irányzat holland mestere, aki festményén az egyszerű széket is műalkotássá tudta varázsolni?

- a. Paul Gauguin
- b. Vincent van Gogh
- c. Gustav Klimt

9. Ki volt az a neves személyiség, aki száműzetése idején gyönyörű karosszéket faragott-festett?

- a. Bercsényi Miklós
- b. Mikes Kelemen
- c. II. Rákóczi Ferenc

10. Ki volt az a híres szobrász, aki Bonaparte Napóleon empire heverőn pihenő hűgáról, Pauline Borgheseről mintázta Győzedelmes Vénuszát?

- a. Michelangelo Buonarroti
- b. Antonio Canova
- c. Auguste Rodin

Laterna magica

A **Laterna magica** rovat pályázatának első fordulójára érkezett alkotások közül most az első díjas **Kassai Sára** írását közöljük. Márciusi lapszámunkban a második

és harmadik helyezettek írásai jelennek meg: Petres Sára és Nagy Kovács Katalin összehasonlító verselemzése.

Az én időm

Berzsenyi Dániel „Osztályrészem” és Orbán János Dénes „A szárnyas idő árbocomra szállt” című versének összehasonlítása

„Táncolni kell, uram. A zene majd csak megjön valahonnan.”
(Zorba, a görög)

Mindkét vers témája az idő, más-más megközelítésben. Ezzel párhuzamosan az élet is a versek témája. Az *Osztályrészem* című alkotásban levont vitorlát, egy valahonnan valahová való érkezés örömét láthatjuk, amikor a lírai én nem akar többé visszatérni oda, ahonnan érkezett, esetleg magát az utazást, azt az időt/időszakot nem szeretné, esetleg nincs lehetősége újból megélni. A cím koherens a szöveggel, az osztályrészem mint jussom értelmezhető. A *szárnyas idő árbocomra szállt* című versben az időt a madármetafora jeleníti meg, utalva a múlandóság természetére. A vers címe idézcím, amely esetleges választásnak tűnik, hiszen a szöveg egészéhez nem tesz hozzá. Vélhetően csupán a címadás kedvéért, esetleg a mondanivaló nyomatékosítása végett létezik ebben a formában.

Berzsenyi versében a lírai én levonja a vitorlát, míg Orbán János Dénes alkotásában nem meri levonni. A vitorla levonása kétféle következménnyel járhat. Egyik az, hogy a madár elrepül, a másik pedig az, hogy az utazás megszakad. A térbeli mozgás a nyugtalanság kifejezőeszköze, a mozdulatlanság a nyugodtság érzését kelti. Ebben az esetben a lírai én választási lehetősége redukálódik, nem biztos abban, hogy jobb-e a másik alternatívát kipróbálni, hiszen a múlandóság megállítása az élet megszüntetésében is kimerülhet akár. Ezt cáfolja Berzsenyi Dániel verse, mivel azt a helyzetet, amit leír, a vitorla levonása után éli meg a lírai én. Levonja vitorláját, viszont attól eltekintve az idő ugyanúgy megy tovább, tehát pozitív hozadéka volt annak, hogy megtette azokat a lépéseket, amelyek szükségesek voltak ehhez a helyzethez. OJD versében viszont nincs part, tehát feltehetően ezért van az, hogy vitorláját nem meri levonni, míg Berzsenyi versében van „partra szállottam”, tehát a part tekinthető mint az élet célja, mint egy bizonyos nyugodt ál-

lapot. OJD versében tehát a lírai én kiszolgáltatott, míg Berzsenyi versében önállóan dönt a sorsáról. Míg a második versben „a szelek mérgét nemesen kiálltam”, addig az elsőben „a szelek mérge marja arcomat” kifejezéseket láthatjuk.

Mindkét versben megjelenik az ég képe, mindkét esetben más-más jelentés fűzhető hozzá: *A szárnyas idő árbocomra szállt* című műben az ég elvesztett reményként értelmezhető; a lírai én csak azt nézheti, a part, mint a révbe jutás reménye, hiányzik a versből. Az *Osztályrészem* című alkotásban az eget teljesített álmoként láthatjuk, a lírai én szavaiban fellelhetjük azt a derűt, amellyel bármikor boldog megelégedéssel nézhet az égre. A szőlő, mint a termékenység szimbóluma, arra a következtetésre juttat, hogy megalapozottan vélhető az elkövetkező idő/időszak, tehát a nyugalom biztosított, mivel a természet adja a létfenntartáshoz szükséges elemeket. A lírai én szavaiból feltételezhetjük, hogy megtette, amit meg kellett tennie. Az utazásából megérdemelt jutalmával megelégedett. Nem akar többet szerezni, belenyugodott helyzetébe. Egy utazást – ami jelen esetben az életútra vonatkozik – véghezvitt, kiállta az esetleges próbákat, szembenézett a veszélyekkel, és vélhetően arra a következtetésre jutott, hogy rászolgált a jelenlegi helyzetére. Berzsenyi versében a lírai ént az a hely fogadja be, amire vágyik, amit választ, OJD-nél nincs értelme azt a lehetőséget választani, mivel a partot érés eleve reménytelen.

Berzsenyi verse pozitív megközelítéssel mutatja be a múltat és a jövőt, miközben Orbán János Dénes verse sötét jövőt ír le. Más megközelítésben Berzsenyi Dániel versében a lírai én a halált várja, megnyugodva, míg Orbán János Dénes versében az én retteg tőle. Talán a versek – úgymond – számtani közepét tekinthetjük eredményként: rettegni is kell az időtől, de közben szembe is kell vele nézni.

Yonderboi: a magyarok szellem-zenelovása

Eddig is feszegettem, úgy érzem, a magyar alternatív zene határait, de most egy igazi különc zenész világába leshetünk be.

Fogarasi László, ismertebb nevén **Yonderboi** az 1990-es évek végén tizenéves csodagyermekként tűnt fel a magyar zenei életben, sőt, nem csak abban. 1999-ben, rögtön az érettségi után, megírta a *Shallow and Profound* lemezt, amivel Európa-szerte sikereket ért el. A 19 éves srác downtempo-lemezét ugyan a kritikusok nem emelték a legmagasabbra, de jót írtak róla, és ez megalapozta az öt évvel később érkező, már jóval poposabb, befogadhatóbb, nem csak az instrumentális hangulatkeltésre utazó *Splendid Isolation*-t, második lemezét.

A 2011-es *Passive Control* már nem volt ekkora váltás. Lényegében ismét poplemezt kaptunk ezzel, a Yonderboi-ra jellemző, többnyire melankolikus, de kifinomult hangulattal, és itt már egyetlen hölgy, a német Charlotte Brandi adja az énekhangot végig, ami miatt ez az eddigi legkerekebb Yonderboi-anyag lett. Logikus lett volna vele színpadra vinni a lemezt, ha már úgyis divatba jöttek az ilyen duók, de Fogarasi a másik, mostanában nagyon trendi dolgot választotta, a live act-et, ahol rajta kívül senki más nincs a színpadon.

Ha az utóbbi éveit nézzük, azt mondhatjuk, kb. re-meteként élt. 2011-ben megjelent lemeze előtt szinte semmit nem lehetett hallani róla éveken keresztül, a rajongóknak pedig az is csalódás lehetett, hogy amikor az év szeptemberében végre megjelent a *Passive Control*, utána is csak a néma csend maradt. Mintha azt akarta volna üzeni a világnak, hogy tessék, itt van a várva-várt lemez, de koncertet, na, azt nem kaptok!... Aztán megtört a jég, több fesztivál fellépőjeként is bejelentették.

Ami engem illet, középiskolás koromban rengeteget hallgattam, sőt, most a vizsgaidőszakban is, itt, az egyetemen, ha megunom a tanulást, Yonderboi dübörög a hangfalakból. Imádok táncolni kellemesen lüktető zenéire.

Kedvenceimet most is megosztom Cimbi Kisördög facebook-oldalán. Természetesen továbbra is várom véleményetek, kedvenc zenéiteket. Köszönöm a nyáradszeredai olvasóknak, zenekedvelőknek a visszajelzéseket. Nekik és mindenkinek jó zenehallgatást!

Fedeztétek fel a zenében rejlő örömeket és érzéseket, ahogyan Yonderboi is teszi!

Hargitafürdői (gyógy)kalandozás

Vannak helyek, amelyek télen, nyáron egyaránt kedveltek, barátságosak. Ilyen a Csíkszeredához közeli, egyébként Csíkszereda és Székelyudvarhely között található Hargitafürdő.

A település Hargita megye egyik legmagasabban elhelyezkedő, lakott része. Kénhidrogén-gőzölgései, mofettái, borvízforrásai elsősorban a gyógyulni vágyókat, erdeje, sípályái viszont a kikapcsolódásra áhítózókat vonzzák. Ha itt Miklósról vagy Kossuthról beszélnek, akkor az sípályát jelent. Régebben a porcelán- és kerámiaiparban fontos kaolint is bányásztak ezen a helyen, ma ennek nem túl szép nyomait próbálják eltüntetni.

Kalandpark is található a településen, ha valaki netalán nem szeretne elgyalogni a Madarasi Hargitára (ahová azért nem árt felcsomagolni egy darab szalonnát és vizet, mert négyórányi az út a menedékházig), vagy éppen nem szeretne sízni (feltéve, ha van hó), akkor felkeresheti. Neve *A dzsungel* könyvének medvéjét mutatja eszünkbe: Balu.

A szerző felvételei

Micsoda iskolák!

2. rész

Dongzhong-i barlangiskola

A kínai Dongzhong falu lakosainak nem volt lehetősége iskolát építeni, sokuknak még házat sem, így abból dolgoztak, amijük volt, vagyis használatba vették a barlangot. Kezdetben – érthető okokból – csupán egy tanárt sikerült odacsábítani, aki csak első és második osztályt vállalt, de elektromosság, pénz, könyvek, és mindenféle tanszer hiányában a gyermekek többsége így is alig tudott megtanulni olvasni vagy írni az évek alatt. Amikor aztán egy tévéműsorban szó esett a településről és a különleges iskoláról, a nézők egy része pénzfelajánlásokat tett, kaptak könyveket, írószereket, asztalokat, sőt, néhány fiatal annyira lenyűgözött a gyermekek tanulási kedve, hogy elutazott önkéntes tanárnak Dongzhongba. Egy üzletember felajánlotta, hogy felviszik az elektromos vezetékeket a barlangig, a kormány pedig ingyen biztosította az áramot. Az összefogásnak köszönhetően a környező falvakból is tudtak már diákokat fogadni, így 200 diákja lehetett az iskolának. Ők voltak az elsők a faluban, akik tanulták a mandarin nyelvet, hiszen otthon miao nyelven beszéltek, olvasni vagy írni az idősebbek egyáltalán nem tudtak. A sors furcsa fintora, hogy a figyelem, ami miatt az iskola beindulhatott, a vesztévé is lett az egész kezdeményezésnek. Idővel egyre többen vélték úgy, hogy az, hogy gyermekek barlangban tanulnak, rossz fényt vet Kína kulturális megítélésére, így 2011-ben bezárták az iskolát, de szerencsére az eddigi

támogatók kitarítottak a diákok mellett, és egy új, immár rendes épületben újra tudott kezdődni az oktatás.

London: punk iskola

Az 1960-as években a Burgess Hill iskola London külvárosában valószínűleg a legtöbb kamasz álma volt. Mára természetesen változott az irányelv, de akkor azt a nevelési módszert alkalmazták, hogy előbb mindenki találja meg önmagát, majd utána tanuljon. Ezért egyáltalán nem voltak szabályok, az órákat szabadon választhatták, csak akkor ment be valaki azokra, ha nagyon akart. De ha be is ültek a diákok az órára, ott sem kellett szigorú szabályokhoz alkalmazkodniuk. Beengedték a háziállatokat is, sőt, motorozni is lehetett, és egy tanár sem szólt rá a gyermekekre, hogy legalább bukósisakot vegyenek magukra. Az iskola vezetősége úgy gondolta, hogy amennyiben valamit szigorúan tiltanak, azt úgyis kipróbálják a diákok, már csak daczból is, így viszont övék a választás lehetősége. A diákok elmondása szerint más-hol sem tanultak volna többet, arról viszont nem szólnak a hírek, hogy a tanárok hogyan bírták idegekkel, és arról sem, hogy hányan mentek egyetemre az itt tanuló vagy inkább szórakozó gyermekek közül.

(Forrás: eduline.hu)

Cimbi naplója

Szijasztok!

Végre jó híreim vannak. Elsősorban az, hogy félig színész lettem. A magyar tanárnő asztalra mondta, hogy a színem már rendben van, már csak az ész kell hozzá. A multkor amikor a Hatyuk tavában iszap voltam, az nem sikerült nagyon jól, de most a Dijotöröben főszereplő vagyok. Én lettem a dijo. Törtem a fejem, hogy hogyan szerepeljek, de asztán mondta a tanárnő, hogy ne törjem a fejem, az másnak a szerepe. Picit fáj, de örülök, hogy végre főszereplő vagyok. Az első felvonásban a dombon vagyok, ott török, met dombon török a dijót, a másodikban pedig öntözővé alakulok, met dijo, mogyoro locsolni jó. A tanárnő szerint nagyon jól jáccom a szerepemet, olyan vagyok mind egy igazi Dijó. Az igasság az, hogy ő is ojan, folyton az jut eszembe róla, hogy ütögesem a kalapáccsal vagy kikapcsoljam, met folyton beszél mind egy rádijó.

A haverokkal mostanában keveset találkozok, nagyon megijesztették őket a szimulálásokkal 8adikba. A Zigazgató megmonta, hogy bejutni kilencbe nehéz, de tovább még nehezebb. A liceumi első 3 év a legvadabb, ha az sikerül, akkor már tizediktől könnyebb a sulis. A tél lasan eltelt, hó nem volt, nem tudtam zseppénzt keresni a hóhányással. A szomszéd is csak eccer hányta a havat, igaz, előtte 2 napig ivott. Volt egy kicsi olvadt pocsolya, úgy beléestett mind sántaleány a káposztáshordoba, alig tudtuk kivenni. Azzal mentegetőzöt hogy hepehupás az ut. Kérdeztem a magyar tanárnőtől, mi az a hepe és a hupa, de nem tudta... A multkor asztot se tudta, hogy mi az, hogy dimbes a táj. Sezek készítnek a versenyre. Azt mondta ő, ahogy meglát egy hejtelenül leirt szót, egyből a tettek mezejére lép, de a multkor is ponthogy kutyasz..emébe lépet, egész órán szelöztettünk, ojan szag volt, nem lehet kibírni. Nem tudom, a nyitot ablaktól-e, de nagyon fagyos let az osztályban a légkör. Egyébként a legtöbb órán fagyos a légkör, láccik a lehelletünk. Egyedül a tanárnő szereti az ijent, ő anyi bundát vesz magára, mind egy eszkimo. Na és ojan csodálkozva is néz rejánk, mind eszkimo a fagyisbodéra.

Enyi fért mai levelembe. Szijasztok! Éjjen a csengő, éjjen a hosszú szünet!

Vigyázat, szőlavina!

Csillag István rajzai

Berakós rejtvény

Helyezzétek el a megadott szavakat a mellékelt hálóba. Ha jól dolgoztatok, akkor a középső, sötétített sorban egy palindrom mondat alakul ki. (Palindrom azt jelenti, hogy visszafelé olvasva is ugyanaz, például az EDE név vagy a SAS szó.)

2 betűsek: ET, FO, KA, KI, OL, ÖL, ÓS, TÓ

3 betűsek: BÉL, BIR, CÁR, CÍM, DÁK, FEZ, KAS, KES, LEL, LÉL, ROM, TOM, VAN

4 betűsek: BOKA, ELEM, DÚLÓ, IRAK, KÁSA, KÁVA, TRÓN, ÜZEN

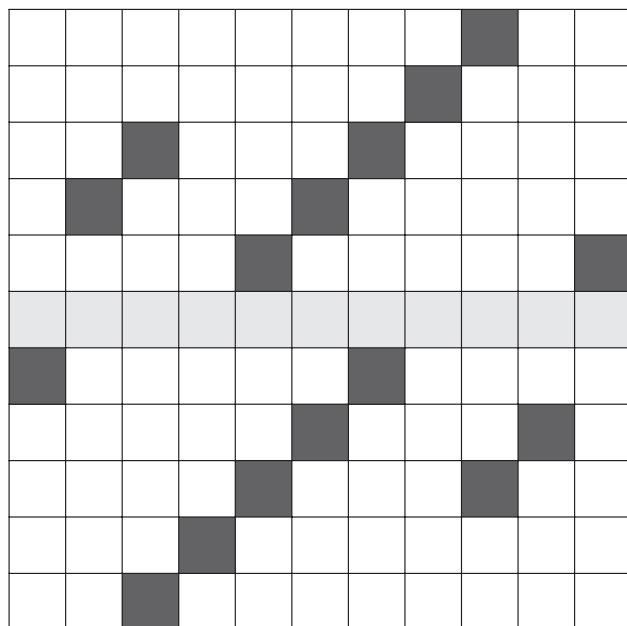
5 betűsek: BÁTOR, DEKÁS, DERÉK, TEREL

6 betűsek: ELŐLEG, GAZOLÓ

7 betűsek: BOROZÁS, KIKÉRÉS, KIVITEL, LETAROL, LÉTEZÉS, VEZEKEL

8 betűsek: ELEKTRON, KAMATOZÓ

9 betűsek: BETAKARIT, KATAMARÁN

Szelvény

Cimbora Kaláka Pályázat • 2014. február – 2. FORDULÓ

Név: _____

Otthoni postacím: _____

Iskola, osztály: _____

Telefonszám: _____

E-mail cím: _____

Barangoló pályázati kérdések

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Keresztrejtvény

- Fejtsétek meg a feladványokat és töltsétek ki a szelvényt.
 - Gyűjtsétek össze a három forduló szelvényét (a januári, februári és márciusi Cimborából).
 - A három forduló megfejtését egy borítékban küldjétek el a szerkesztőségünk címére.
 - Egy borítékban többen is postázhatjátok megfejtéseiteket.
- (Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7. szám, 520055, Sepsiszentgyörgy)

Beküldési határidő: 2014. április 5.

KÓNYA ÉVA

Megfestett szobabelsők

A barokk kor hangulatát idéző enteriőr egy 19 századi festményen (Vicente Palmaroli: *A koncert*, 1880)

A kora legszebb asszonyának tartott Juliette Récamier az utóbb róla elnevezett, magas támlájú empire heverőn, azaz rekamién (Jacques-Louis David: *Madame Récamier*, 1800)

A szellemes társalgás, a zenehallgatás és az irodalmi tárgyú eszmecsere színhelye: a rokokó női szalon (Arturo Ricci: *A szavalat*, 19. század)

Neobarokk bútorkkal berendezett fogadószoba (Burchard Bélaváry István: *Salon*, 19. század)

A kisvárosi polgári családok jellegzetes, biedermeier bútorkkal berendezett, zsúfolt nappali szobája (Carl Wenzel Zajicek: *Sonigges: Enteriőr*, 1923)

Vincent van Gogh, a posztimpreszionizmus legnevesebb holland mestere több változatban is megfestette egyszerű bútorkkal berendezett szobáját (*Hálószoba*, 1889)

Cimboră

Rendeld meg most
a **Cimborát**
a 2013-2014-es tanévre!

Éves előfizetési díj:

30 RON (3,33 RON / lapszám)

Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimboră ára nem előfizetőknek:

4 RON / lapszám.

-
- KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •
 - érdeklődj a 0752-062-885-ös telefonszámon •
 - írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimboră.net